

CAHİLİYYE ARAPLARININ TAPINAKLARI: ‘UZZÂ() (1)

‘Uzzâ(): “Gördünüz mü o Lât ve ‘Uzzâ’yı? Ve üçüncü(leri olan) öteki (put) Menât’ı?”
(Necm
: 19-20)

‘Uzzâ, E‘azz()’ın dişilidir. Na le Vâdîsinde bulunan bir ağaç idi. Yanında Gatafân Kabîlesi nin taptığı bir put vardı. Bu tapınağın bakıcıları, Hurme ibn Murre Oğulları an idi. Arap tanrıçalarından olan ‘Uzzâ, güçlü, kudretli anlamına gelir. Ebû Münzir’e göre ‘Uzzâ, Lât ve Menât’tan daha yeni olup Ka’be’den sonra en çok saygı gören bir tapınak idi. Bu tapınak, Nahle’nin Şam tarafına düşen, Zât-ı İrk’in üstünde, Bustân’a 9 mil mesafedeki Hurâd vâdîsinde bulunuyordu.

Özellikle Gatafân kabîlesi ‘Uzzâ’ya saygı gösterirdi. ‘Uzzâ’ya tapınma âdeti, uzâ’a, Ğanem, Kinâne, Balî, Sakîf kabîlelerinden Kureys’e de yayılmıştı. Necm : 23/9-10. âyetlerde işaret edildiği üzere Lât ve Menât ile bir üçleme oluşturan ‘Uzzâ,

bu tanrıların en genci iken daha sonra hepsinin başı olmuştur. Mekke liler, bu üç tanrıçayı Allah’ın kızları sanırdı. Âyetlerin bağlamından, Menât’ın, Lât ve Uzzâ’dan sonra gelen daha aşağı derecede bir tanrı olduğu anlaşılır.

İbn Hişâm'ın verdiği bilgiye göre Arapların, Ka'be'den ayrı olarak saygı gösterdikleri, bakıcılar, bekçiler atadıkları, kurbanlar, hediyeler sundukları, çevresini tavâf ettikleri tapınakları vardı. Ancak Hz. İbrâ-hîm 'in yaptığı ma'bed olarak tapındıkları Ka'be 'yi, diğer tapınaklardan üstün tutarlardı.

Ancak asıl tapınak olan 'Uzzâ, Tâif'ten Mekke'ye giden yol üzerinde bulunan Na'le Vâdîsinde bulunuyordu. Bu tapınak, birinde dişi tanrının tecellî ettiği üç semure (akasya) ağacının arasında bulunuyordu. Ayrıca mukaddes taşı üzerine kurban kanlarının akıtıldığı *Ğabğab* mağarsı da tapınağa dahildi.

Kureyş ve Kinâne Oğullarına âidolan 'Uzzâ tapınağının bakıcı ve bekçileri, Süleym Kabîlesinde n, Hâşim Oğulları nın antlısı olan Şeybân Oğulları 'ndan ata-nırdı (Sîret: 1/87). . Na'le Vâdîsindeki bu tapınak, Hz. Peygamber tarafından görev-lendirilen Hâlid ibn Velîd tarafından yıkılmış, tapınılan ağaçları da yakılmıştır (Sîret: 4/64).

Kureyş, Ka'be'yi ziyaret esnasında şöyle dermiş: “Lât'a ve 'Uzzâ'ya andolsun, üçüncüleri olan Menât' a andolsun! Çünkü onlar yüce ğırnîklerdir. Onların şefâatleri umulur!”

(devamı yarın..)